

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

№ 11 00-52
12.05.1994 г.

СОФИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № КС-13
Дата 13 май 1994 г.

Конст. г. М. 6/94 г.
г. Н. Н. Невелски
Нар. - 19.V.94 г.
13.V.94 г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ИСКАНЕ

от Министерския съвет на Република България за спор за компетентност между Народното събрание и Министерския съвет по чл. 149, ал. 1, т. 3 във връзка с чл. 84, т. 11 от Конституцията на Република България и по чл. 12, буква "в" от Закона за гражданското въздухоплаване, и по чл. 7, ал. 1 от Закона за морските пространства на Народна република България

Министерският съвет, като ползва правото си на инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България, Ви сезира със следния въпрос от Ваша компетентност по чл. 149, ал. 1, т. 3 от Конституцията:

Нормативната уредба на режима за разрешаване на посещения или транзитно преминаване на военни въздухоплавателни средства, кораби и техника на чужди държави през територията на Република България е от времето преди влизането в сила на сега действащата Конституция на Република България.

Разпоредбата на т. 11 на чл. 84 от Конституцията на Република България предвижда, че "Народното събрание разрешава изпращането и използването на български въоръжени сили извън страната, както и пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея".

В действащото законодателство липсва легално определение на термина "чужди войски" по смисъла на т. 11 на чл. 84 от Конституцията.

Съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за морските пространства на Народна република България /ДВ, бр. 55 от 1987 г./ "чуждестранен военен или подводен кораб може да влезе във вътрешните морски води и да посети откритите пристанища и рейдове с разрешение на Министерския съвет, ако не е предвидено друго в споразумение между Народна република България и държавата на знамето". Предвидени са съответни срокове за искане на разрешението. Същият разрешителен ред се прилага и за посещение на чуждестранен атомен или

чуждестранен военен атомен кораб. Член 11 от този закон урежда случаите на влизане във вътрешните морски води без предварително разрешение, а именно: при официално посещение, когато на кораба се намира държавен глава, ръководител на правителство или на ведомство по външни работи, както и на съпровождащите го кораби, както и при авария на кораба, за укриване от буря и при други стихийни бедствия.

Законът за морските пространства и правилникът за неговото прилагане уреждат детайлно реда и условията за посещения на чуждестранни военни кораби. Тази нормативна уредба се прилага от посолствата на другите държави при искане на съответните разрешения за посещение. През последните години във вътрешните морски води на Република България направиха посещения, включително и за съвместни учения с Българския военноморски флот, чужди военни кораби на САЩ, Русия и на редица страни-членки на НАТО. Министерският съвет въз основа на делегираната му от Закона за морските пространства компетентност е разглеждал исканията на посолствата на другите държави и е давал разрешения за посещения на чужди военни кораби във вътрешните води на Република България. Този закон отчита и задълженията на Република България по конвенциите по морско право, по които тя е страна. Определен интерес тук представлява правото на мирно преминаване през териториалното море на кораби на всички държави, която уредба е възприета от международното право. Във връзка с това следва да бъде посочена разпоредбата на ал. 2 на чл. 2 от Закона за морските пространства: "Вътрешните морски води и териториалното море, както и въздушното пространство над тях, тяхното дъно и неговите недра са част от територията на Народна република България, върху които тя осъществява своя суверенитет".

Законът за гражданското въздухоплаване /обн., ДВ, бр. 94 от 1972 г.; изм. и доп., бр. 30 от 1990 г./ дава легално определение на гражданското въздухоплаване /чл. 3/: "Гражданско въздухоплаване е всяко въздухоплаване, с изключение на военното и това за опазване на общественения ред". Член 12 от този закон конкретизира: "Разпоредбите на този закон се прилагат към: в/ чужди военни въздухоплавателни средства, когато се използват за невоенни цели". Непосредствено отношение към спорния проблем има разпоредбата на чл. 50 от Закона за гражданското въздухоплаване: "Полети на чужди въздухоплавателни

средства във въздушното пространство на Народна република България, непредвидени в международни конвенции или спогодби, се извършват след получаване на разрешение от Министерството на външните работи".

Министерството на външните работи на основание чл. 50 във връзка с чл. 12, буква "в" от Закона за гражданското въздухоплаване и на Наредбата за разрешенията за полети на чуждестранни въздухоплавателни средства по гражданските въздушни трасета и летища на Народна република България, издадена от Министерството на транспорта /ДВ, бр. 64 от 1974 г./, издава разрешения за всички въздухоплавателни средства, изпълняващи правителствени и специални задачи, както и разрешения за полети на чужди военни въздухоплавателни средства, когато се използват за невоенни цели, след писмено съгласуване с Министерството на отбраната- Генералния щаб, Министерството на вътрешните работи и Министерството на транспорта.

Съществуващата нормативна уредба не регламентира реда за издаване на разрешения за военни въздухоплавателни средства, използвани за военни цели. Във връзка с това следва да се отбележи, че през последните години ангажирането на ООН в операции по поддържането на мира доведе до значително нарастване на исканията за разрешение на полети през българското въздушно пространство по направленията Ливан, Израел, Кипър, Ирак, Турция, Персийския залив. След установяването на "сини каски" в различни страни на бивша Югославия започнаха искания за разрешения на полети за тяхното осигуряване от военнотранспортни самолети на Швеция, Финландия, Норвегия и други страни.

За разлика от въздушното и морските пространства липсва нормативна уредба за преминаване на военно имущество и техника на чужди страни пред сухопътната част от територията на Република България. Във връзка с отправено искане от Генералния секретар на ООН /чл. 43 от Устава на ООН/ Министерският съвет предложи и Народното събрание на основание чл. 84, т. 11 и чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България прие Решение за даване на разрешение за еднократно транзитно преминаване на имущество и техника на Организацията на обединените нации през територията на

Република България /ДВ, бр. 34 от 1994 г./. С този свой акт Народното събрание определи, че такъв вид разрешения са от неговата компетентност.

Компетентните органи по Закона за морските пространства - Министерският съвет, и по Закона за гражданското въздухоплаване - Министерството на външните работи, прилагат разпоредбите на тези закони спрямо чуждестранни военни кораби и самолети изключително в случаите, когато те се използват за невоенни цели. Посочените закони не са отменени с изрични нови законови разпоредби по смисъла на § 3, ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби на Конституцията на Република България. По отношение на същите считаме, че не е налице и непосредственото отменително действие на чл. 5, ал. 2 от Конституцията на Република България както поради посочените по-горе съображения, че те уреждат посещения и полети със невоенни цели, така и поради значителния брой на исканията от чужди държави за разрешения от такъв характер, които са обичайни за съвременните интензивни международни отношения. Във връзка с това възниква въпросът за ясен и оперативен механизъм за изпълнение на задълженията на нашата страна в рамките на мерките за сигурност и сътрудничество в Европа при реализацията на договореностите между Република България и НАТО за сътрудничество и съвместни действия в рамките на програмата "Партньорство за мир".

Предвид на изложените съображения моля да отстраните неяснотата относно компетентния да дава разрешения за посещения на военни кораби в откритите пристанища и рейдове на Република България и за преминаване на чужди военни въздухоплавателни средства през въздушното пространство на Република България, когато се използват за невоенни цели, като във връзка с това дадете задължително тълкуване на чл. 84, т. 11 от Конституцията на Република България, и изрично на понятието "чужди войски".

KK/KM
KK-KS

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

